

DİN VE EKONOMİ

(Kur'an'ın 107. Suresinin Meal-Tefsiri)

[Bu surenin manasının Mekki veya Medeni olması konusunda çokça ihtilaflar edilmiştir. Çünkü konu ve üslup bakımından Mekki olduğu anlaşılıyor. Namazı ihmal etmek, riyakârlık yapmak fiilleri ise surenin Medeni olduğu ihtimalini vermiştir. Biz burada nazm-ı maani ve mucizelik nüktelerine dayalı olarak tefsirini yazacağız. Neticede hem surenin manası hem de nûzûl zamanı anlaşılmalı olacaktır.]

1. Âyet: “Gördün mü? O kişiyi ki şiddetli bir şekilde dini yalanlıyor.”

Kur’anda *Gördün mü?* kalıbı önemli ve ilmi bir gerçeği gösterir. Bazen de *Elem-tera* (görmedin mi?) şeklinde kullanılır.

“*Ellezi*” daha önce tanınan veya tanınması gereken belirli kişi demektir.

“*Yûkezzibû*” iki meful alacak kadar geçişli ve şiddetli tekzip manasına gelir. Geniş zaman kipi olması da tanınan o kişinin bu yalanlama işini her zaman yaptığını; bu, onun temel karakteri olduğunu gösteriyor.

“*Biddini*” dini yalanlama, inkâr manasına geldiği gibi; dini kullanarak (hurafedir, şudur–budur, diyerek) sosyal bütün değerleri inkâr ediyor, manasına da gelir. Bu ikinci ihtimalde “*Tin*” suresinde görüldüğü gibi; meful Hz. Peygamber olur. Onu yalanlayanın kasdi ve dayanağının kişisel bir mesele olduğunu gösterir. “*Neden ben değil de O?*” demesi gibi.

“*Eddin*” kutsal ve gerekçeli hukuki düzen demektir. Yani insanın doğal olarak düzene ve kutsal değerlere olan ihtiyacı göz önüne alındığında, kutsal olmayan bir hukuk sisteminin işlemeyeceği anlaşılır. Bu kökten türetilen borç ve ahiret manasına gelen kelimelerde de bu etimolojik boyut vardır. Çünkü borç bir kutsal hakktır. Ve dünyada alınamayan haklar, ahirette tahsil edilir.

2. Âyet: “İşte dini yalanlayan o kişidir, yetimi iten, onun hakkını çiğneyen!..”

“*Fe*” burada ta’lil içindir. Yani din ve kutsal değerler, inkâr edilince, başta yetimler olmak üzere fakirler ve miskinler çiğnenirler. Çünkü insanın bencilliğini frenleyecek kutsal değerlerden başka bir güç pek gerçekçi olmaz. Olsa da 6. âyette anlatıldığı gibi, iş riyakârlığa dönüşür.

“*Zâlike*” uzakları, belirli meşhur şeyleri gözlere gösteren bir edattır. Böyle tiplerin her çağda ve her yerde var olduğunu bildirir.

“*El-yetim*” burada Hz. Muhammed’e bir işarettir. Yani, kutsalı, dini, samimiyeti, istikamet ve i’tidalı bilen kişi, Hz. Muhammed’in de samimiyetini bilir; belki de görür... Bilmeyenler ise, fakir–fukarayı gözetmeyi gerektiren, ahiret inancından ve samimiyetinden mahrum kalırlar.

“Yetimi iteliyor” cümlesi 575 eder. Hz. Peygamberin çocukluğunu ve yetimliğini ve o yıllardaki kıtlığı hatırlatır. Şedde ile beraber 645 eder ki, Emevi gücü, Hz. Osman’ın şefkatinden ve yaşlılığından istifade ederek o günün düzeni içinden Hz. Muhammed’in ahlakını ve düzenini şiddetle itelemeye çalıştılar. Fakir-fukarayı gözetmek yerine, Müslümanların zenginleri, işi paraya, zenginliğe, saraylarda yaşamaya vardırıdılar. Ehl-i Beyt bir miktar bunu önlemeye çalıştıysa da tam başarı elde edilemedi. İş ahlaka ve ahirete kaldı. B. Said Nursi’nin deyimiyile “Saltanat, hilafeti yendi. Hilafet maneviyat alanına itildi.” (15. Mektup, Mektubat)

3. Âyet: “*Ve o kişi durgunlaşmış (çalışamaz hale gelmiş) miskin ve sakatların yedirilmesini de teşvik etmez.*” “Yemek” (taam) ve “miad” gibi kelimeler, insan hayatını ve ömrünü ifade eden mecaz kavramlardır. Çünkü Arapçada, dikkatleri çekmek için bir şeyin parçasının ismi, bütününe verilir. Secde ve kıraat kelimelerinin namaz manasına geldikleri gibi.

4-5. Âyet: “*İşte namazlarını (sosyal görevlerini) böyle ihmal edenlere, unutanlara, yazıklar olsun!*” Namaz sosyal görevler demektir. Nur suresindeki “*Bütün canlılar namazlarını (görevlerini) ve tesbihatını (sistemi kirletmemeyi) öğrenmişlerdir*” mealindeki âyette ve “*namazlarınıza (görev ve sorumluluklarınıza) özellikle (5 vakit denilen) orta namaza sahip çıkın!*” (2/238.) mealindeki âyette görüldüğü gibi...

Demek buradan yola çıkarak, acaba bu namazdan maksat Mekke müşriklerinin yanlış kıldığı namaz mı? Yoksa Medine münafıklarının ihmal ettiği namaz mı? diye bir soruya ihtiyaç kalmaz. Ve Kur’an nüshalarında gösterildiği gibi; Sure Mekki ve evrenseldir.

Hülasa: Dine, kutsal değerlere, maneviyata inanmayanlar, sosyal görevlerini yapsalar da çoğu zaman ihmal ederler, unutmaya çalışırlar.

6. Âyet: “*Ve görevlerini yapsalar da karşılıklı olarak gösteriş için yaparlar.*”

“Yürâûn” müşareke kalıbıdır, birbirine karşı gösteriş yapıyorlar, demektir. [Evet sonsuz ve ebedi bilince entegre olmayan bir ben, kendisinden başka hiçbir şeyi görmez. Bağış ve fedakârlık gibi sosyal işleri yapsa da benini büyütme ve ona taptırmak için yapar. Bütün dünya serveti ona temlik edilse de tatmin olamaz.]

7. Âyet: “*Onun için sosyal hayat içinde akıp dolaşan ekonomik değerlerin dolaşımını engellemeye çalışırlar.*” (Bütün serveti kendi benlerine katmak isterler. Bilmezler ki, sonsuz sistem içinde en ufak bir şeyin eksilmesiyle ağızlarına bir lokmayı dahi koyamazlar.)

“Maûn” kelimesi, tefsirlerde çokça tartışılan bir kavramdır. Surenin dizaynı, nüzûl zamanı ve kelimenin etimolojik yönü göz ardı edildiğinden, kesin bir mana verilememiştir. İşte bu dizayn bağlamına dayanarak, kelimenin “akıcı çeşme” manasına gelen “meîn” den türetildiği göz önüne alınarak açıkça “Burada bu kelimededen maksat, sosyal hayatta, piyasada doğal olarak dolaşıp akan bütün ekonomik değerler, demektir.” diyebiliriz. Kelimenin telaffuz biçimi çokluğu ve çoğulluğu çağırıştırır. “Maûn” ma’n, main kökünden gelmekle beraber, son derece ihtiyaç olan maddeler manasının mübalağa masdarı bir kelimedir.

Zaten sahih bir rivayete dayanan “Bu kelimededen maksat, evin temel ihtiyaç maddeleridir” diye tefsirlerde önemli bir bilgi var.

Biraz da bu surenin harfleri içine serpiştirilmiş ve birebir olarak konu ile alakalı sayısal değerlere bakalım:

1. Âyet, 19 harf olmakla vahyin ve dinin 19'lu sistemine bir atf yapıp, delil gösterip dinin inkâr edilemeyeceğini bildirir. Ve 19. Asırda gerek materyalizmden dolayı ve gerek vahşi kapitalizmden dolayı dini değerlerin şiddetle inkâr edileceğini hatırlatır.

2.“Eddin” kelimesi 95 (19 x 5) eder. Dinin 19'lu ve 5'li sistematığına bir işarettir. Evet yüzlerce delil ile, pozitif olarak anlaşılmiş ki; sayısal simge rakam olarak 19 zirve değerler (iyi veya kötü) için kullanılır. Mesela, medeniyette, inançta evrensel bir simge olan “Süleyman” kelimesinin sayısal değeri de 190'dır.

3. Âyet, yukarıda tefsir notları içinde işari yönünü gördük. Ayrıca cümlenin başındaki “fe” hariç; âyetin tamamı 2135 eder. Ki dünyada çaresiz bir yetim gibi duran insan türünün başına bu tarihte bir felaketin geleceğine bir işaret olabilir. Âyetin harfleri 17 olmakla, insan nevinin 1700'lü yıllarda özellikle Avrupa'da ne kadar sıkıntılar çektiğini de hatırlatır. 46 kromozom sahibi olup biyolojik evrimini tamamlamakla beraber, topluca yetim (460) idi. Sonra bireycilik ve mülkiyet gerçeğiyle “Âdem” (46) olunca, gıda zincirinin en alt basamağından en üst basamağına çıktı. Din ve aile ile de yeryüzünün halifesi oldu.

4. Âyet, 20 harftir. İnsan nevinin 300 sene önceki yetimliğini teknoloji ile yenmesi ile beraber, 20. Asırda kutsal değerlerinin yitirilmesinden dolayı durgun, depresif ve sakat olacağını hatırlatır. (Miskin, çalışamaz, durgun ve depresif kişi manasına gelir.)

“Taam” (yemek) “miad” gibi anahtar kelimelerin sayısal değerlerinin her birisi 120 etmekle insan ömrünün son haddini gösterir. (Tevrat'ta da bu işaret var.)

5. Âyet, 11 harfiyle namazın günde en az 11 rekât kılınmasının gerekliliğine bir remizdir.

6. Âyet, 20 harf olmasıyla da 20. Asırdaki insanoğlunun sarhoşluğunu, unutkanlığını sorumsuzluğunu bildirir.

7. Âyet, 12 harf olmakla, kutsal değerlerini kaybeden insanların 12 ay boyunca riyakârlık yaptıklarına bakar. Sene boyunca onların tek kutsal değerlerinin, reklâm ve şöhret olduğunu bildirir. Rızkı sonsuz sistemden değil de reklâm ve markadan bilirler.

Âyet, 14 harfiyle Arap Takvimine göre 14. Asır olan geçen asırda başta Arap şeyhlerinin sermayeyi tekellerine alıp, diğer Arapların ve fakir insanların açlıktan ölmelerine seyirci kalacağına işarettir. Miladi 7. Asırda da Emevi Arap Devletinin, buna benzer zalimlikleri 1400 senedir henüz unutulmuş değildir. Bu işari mananın Arap sermayesine baktığına bir delil de bütün dünya bütçeleri açık verirken Körfez Ülkeleri bütçelerinin 11 trilyon dolar fazla vermesidir.

Son Beş Not:

1) Besmele dâhil surenin bütün harfleri, 132 eder. Ki “Muhammed” kelimesiyle eşdeğerdir. Manen der ki; bütün bu sorunların çaresi, Muhammed gibi mütevazı ve fakirane yaşamaktır.

2) Kur'an sureleri içinde Hz. Muhammed'in bir ismi olan “Taha” kelimesi ile başlayan 20. Surenin 132. âyeti “Muhammed” kelimesiyle eşdeğer olmakla ve mealiyle onun bu öz kişiliğini şöyle açıklıyor:

“Sen yakınlarına namaz kılmayı emret! Kendin de namaz üzerinde sabret. Biz seni geçiminden sorumlu tutmuyoruz. Senin beslenmen bize aittir. Gerçek başarılı sonuç, (kendi özünü korumak demek olan) takvanındır.”

3) Sure numarası 107 + âyet sayısı 7 = 114 (19 x 6) eder. Ki, Hz. Muhammed’in başka bir boyutu olan Kur’an vahyini ve surelerini temsil eder.

4) Besmele harfleri ile beraber, 133 eder ki, Onun Peygamberlik ve mucizevî yönünü anlatan¹ 20. Surenin 133. âyetine (19 x 7) bir yönlendirmedir. Âyetin meali şudur: “Dediler ki, Muhammed bize kendi Rabbinden bir mucizeyi neden getiremedi. Acaba bütün geçmiş suhupların açık ifadesi olan Kur’an, onlara gelmiş değil mi?”

5) Hz. Muhammed’in asıl kişiliğini, peygamberliğini ve Kur’an’dan başka bir dayanağının olmadığını gösteren bu 133. âyet, 53 harfiyle Hz. Muhammed’in manevi başka bir yönünü (Ahmediyetini) hatırlatıyor. Ahmed kelimesi 53 eder. 61. surenin 7. âyetine bakınız.

Çünkü O bütün ömründe bu maneviyatı yaşamakla beraber, 53. yaşında miraç tecrübesiyle aynel-yakin olarak bu boyutu bir daha yaşadı. Fakat bu velayet yönünün gizli olması gerekmesine ve imtihan sırrımın bozulmamasının zorunlu olduğuna işareten bu âyet 53 harfiyle, 53. Sure de konusuyla bu yöne bakıyorlar. Mucizeler, kerametler bu boyut ile ilgili olduğundan ve velayet, nübüvveteye göre ikinci planda olduğundan dolayı, bazıları “Onun Kur’an’dan başka bir mucizesi yoktur” demişlerdir.

Halbuki başta İncil olmak üzere ilk suhuf ve kitaplar bu konu (velayet) üzerinde çokça durmuşlardır. Bu ikinci boyuta işareten Hz. İsa, “Ahmed diye biri gelecek, maneviyat güneşi ile Tevrat’ın şeriat ve yasalarını tasdik edecektir” demiştir. (61/7)

“İlk suhupların açık ifadesi” mealindeki cümlenin 27 harfi de İncil’in 27 bölümüne bakar. Evet İncil, kitaptan ziyade suhuf ve mektuplardan oluşan 27 parçadır.

Hulasa: B. Said Nursi’nin dediği gibi, “Velayet, nübüvveti destekler, yani tasdik eder. Nübüvvet de hayata ruh ve düzen olur.”

İslam Siyasi Tarihiyle İlgili Küçük Bir Not:

“Hilafet” kelimesinin sayısal değeri 1111’dir. Sadeliği, eşitliği ve manevi gücü temsil eder. “Saltanat” kelimesinin değeri ise, 549’dur. 549 yıllık Abbasi dönemi (750 + 549 = 1299) ve 549 yıllık Osmanlı dönemi = 1848 + 74 yıllık yıkılış dönemi 1922 eder. 10 yıllık Peygamber dönemi, 30 yıllık Hilafet dönemi ve 89 yıllık Emevilerin şiddetli ve inkârli zulüm dönemi saltanat sayılmıyor. Çünkü hilafet ve peygamberlik saltanat olmadığı gibi, şiddete ve inkâra dayalı zulüm de saltanat olamaz. Çünkü saltanat, belli ve bir derece haklı bir gerekçeye dayalı otorite demektir. Ki, Bediüzzaman da İslam hilafet dönemini istihraç ederken Emevilerin bu yıllarını katmamıştır. (Sikke-i Tasdik-i Gaybi)

Hasta adam sayılan Osmanlının bu son otoritesi, Tanzimat’ın sonucu olarak dirileceğine öldü. Ölüm sekeratı 12 sene sürdü. 1934’te laikliğin kabul edilmesiyle, Osmanlının ruhu olan İslam manası da unutuldu.

¹ Taha 14 eder, 14 asırlık İslam Tarihine bakar.

Sakın sayılarla çok uğraşıyorsun, demeyin! Çünkü hem zaman hem dil hem olaylar hem sayılar son derece mükemmel bir bilinç ve yazılım ile planlanmışlardır. Çağdaş düşünürler, sonsuz bir bilgi ve güç isteyen bu yazılıma “Süreç Teolojisi” diyorlar... Nitekim “*O, milleti içinde bin yıl kaldı.*” (29/14) mealindeki âyetin sayısal değeri 1338’dir. Miladi olarak 1922’ye tekabül ediyor.

Bahaeddin SAĞLAM